

Simone ar Mogn livourez Kreiz Breizh

N'eo ket gwall anavezet Simone ar Mogn e Breizh, ha nebeutoc'h c'hoazh e bedig-bed ar brezhoneg moarvat... Ha koulskoude eo dreistordinal he labour! Abaoe ar 4 a viz Even betek an 3 a viz Gwengolo e vez dalc'het un diskouezadeg dibar e mediaoueg Rostrenenn. War an ton bras e vo enoret eno al livourez bet ganet e Tregorn 105 bloaz zo.

Livadurioù gant Simone ar Mogn, graet e 1980.

er bloaz 1911 e oa bet ganet Simone en ur familh peizanted, evel ar braz eus an dud e Breizh-Izel d'ar c'houlz-se. Petra lavaret diwar-benn he bugaleaj e Bro Fisel, paneve e oa bet eüras asambles gant he zud hag he zeir c'hoar? Merket don e oa bet gant he mamm-gozh memes tra, ur gonterez dispar anezhi. D'an oad a 24 bloaz e timezas gant ur botaouer-koad, ha hi da zilezel an ti-feurm evit mont war e lerc'h. E Simone e oa bet fiziet al labour kinklañ ar boteier. Gant ar brezel avat e voe distabilaet o buhez: erru e oa fin ar vicher-se, ha diaesterioù arc'hant bras da heul evit ar familh... Ha setu e oa bet ret d'ar c'houlz-divroañ.

UR VOESTAD GOACH KAVET EN UR BOUBELLENN

Aet e oa Simone da vatezh da Bariz, e-keit ma labourer he gwaz evel blenier. Eno e krogas Simone gant he livadennoù kentañ e deroù ar bloavezhioù 1960, dre ur voestad goach bet kavet ganti e poubellennoù an tiegezh e-lec'h ma oa o labourer, ha d'un toullad nadozioù rak n'he doa

barr-livañ ebet! Bokedoù a livas da gentañ, ha tamm-ha-tamm pennadoù eus ar vuhez war ar maez, evel m'he doa dalc'het soñj dioute. Koulskoude ne grogas da livañ da vat nemet pa zispartias diouzh he fried. Mont a reas Simone da glask repu da di he merc'h e Sant-Ervlan.

HE LABOUR DISKOUEZET E MEUR A VRO

Eno e c'hellas lakaat he spered e-barzh traoù all ha gouestlañ muioc'h a amzer d'ar pezh na oa nemet un dudi c'hoazh... betek en em gavout gant Marie-Jo Marot, hag a oa o terc'hel ur palier arz e Naoned. Bamat e voe kerkent homañ gant he labour, ha hi da skoazellañ Simone. Diwar-neuze e krogas an arzoerez da livañ muioc'h-mui ha da ziskouez hec'h oberennoù dre holl: e Breizh da gentañ, e Bro-C'hall goude ha betek Bro-Suis, Alamagn peotramant ar Stadoù-Unanet... Hag he brud da greskiñ ivez, rak en tu all d'hec'h oberennoù he doa Simone ur bersonelezh dibar. Didro e oa chomet ha kemer a rae amzer da zegemer an holl dud, bras pe vunut, evit displegañ dezhe he labour divent: tost da 1 500 taolenn a

oa bet livet ganti pa guitaas ar bed-mañ e miz Ebrel 2001!

UN ARZOUERZ DIDRO E PEP KEÑVER

Daoust ma ne blij ket kaer an anv-se dezhi e oa bet renket Simone e-touesk rummad al livourien "diardoù". N'he doa ket studiet al livadurezh ha den n'en doa kelennet teknikoù an arz dezhi. Dre ober hec'h-unan he doa desket ha livañ a rae gant he c'halon dreist pep tra. Lakaat a rae war-wel ar vuhez pemdez war ar maez e-giz ma oa c'hoazh e kreiz Breizh etre an daou vrezel: c'hoarioù ar vugale, labour an douar, an artizaned, ar relijion... Abalamour d'an dra-se eo bet sellet outi evel livourez dister gant tud zo moarvat. Dre-se ivez e vezer fromet gant ar bed taolennet ganti: ur bed dizrouk leun a livioù flamm, gwelet gant daoulagad an arzoerez pa oa yaouank. E-se e ra he labour soñjal e-barzh arzoerien all eus ar vro en 20^{vet} kantved: e Lucien Pouëdras da gentañ, ganet e Langidig e 1937, hag a grogas da livañ maezioù e vugaleaj ur wech staliet... e Pariz. En Añjela Duval ivez, rak pouezus eo an natur ha maezioù Breizh e skridoù barzhez

Simone ar Mogn (bloavezh ar skeudenn dianav).

Un diskouezadeg en enor d'an arzoerez zo bet aozet e Rostrenenn.

Traoñ an Dour. Evit an div vaouez e oa bet an arz ur seurt *catharsis* hag a-drugarez dezhañ o doa kroget o-div gant ur vuhez nevez ur wech erru war an oad. Marteze a-walc'h memes tra eo laouenoc'h oberezh Simone ar Mogn, bac'het en ur mod e amzer eürus he yaouankiz. Melkonius ha c'hwerv e c'hall bezañ barzhoniezh Anjela avat, pa wele sklaer gant peseurt hent ez ae he bro hag he fobl.

UN TEST A BOUEZ EVIT AR RUMMADOÙ DA ZONT

Talvoudus eo obererezh Simone ar Mogn e meur a geñver. Un test eus hec'h amzer eo bet ha legadet he deus dimp un testeni brav eus ur gevredigezh aet da get. Mibien-vihan eus ar gevredigezh-se ompni, ha brav eo derc'hel soñj eus pelec'h e teuomp. Ur Vreizhadez penn-kil-ha-troad e oa hi ivez, ha bev eo chomet hor sevenadur dre he zaolenoù hag he barzhonegoù: "ur yaouankiz teñzoriet evidomp, lakaet evidomp da badout, burzhud, dre nerzh ar ger hag al liv", evel ma skrive Pêr Denez diwar-benn he labour e raskrid he levr *C'hoari ha levenez pa oan-me bugel*. Ur vaouez en he sav e oa c'hoazh, daoust da

drubuilhoù he buhez. Gouezet he doa chom didro ha feal d'he mennozhioù daoust d'he hentad dreistordinal. Abalamour d'an traoù-se eo pouezus reiñ da anavezout Simone ar Mogn hag he labour hiziv an deiz c'hoazh koulz ha rentañ enor dezhi. Da heul diskouezadeg ar bloaz-mañ eo bet roet hec'h anv da unan eus straedoù Rostrenenn. A-benn an distroskol a zeu e vo digoret ur skol Diwan e Sant-Ervlan, nepell diouzh al lec'h m'he doa tremenet ul lodenn vat eus he buhez. Gant Simone e veze degemeret bugale ar skolioù en he ranndi evit displegañ dezhe he labour ha danvez he zaolenoù. Ganti e oa bet kinklet sal-degemer an ti-kêr diwar goulenn an dilennidi gant un heuliad taolenoù divent. Ha ma vefe badezet ar skol nevez gant hec'h anv ivez? Un arouez brav e vefe koulz hag ur mod da adskoulmañ chadenn ar brezhoneg ouzh unan eus brasañ kêrioù Breizh.

Dewi Siberil

Levrioù evit mont pelloc'h:

Jeux et bonheurs de mon enfance ; C'hoari ha levenez pa oan-me bugel gant Simone ar Mogn, embannet gant Association Bretonne de Culture.

Simone Le Moigne, Peindre et revivre gant Anne Vinesse, embannet gant Siloe Editions.

An hent don

*Pegen dous eo soñjal
En amzerioù gwechall,
Pegen didrouz e oa
En hentoù don o valea.*

*Ya, don e oa an hent
Ha donoc'h c'hoazh hag eo
Gant an div renkad gwez
War an div c'harzh uhel.*

*Pegen kaer da viz Mae
Gant ar bleunioù nevez,
Spenn-gwenn a bep tu
Ha bokedoù burlu.*

*Na trouz na karr-a-dan
'Met mouezh an evnig bihan
O kanañ ha diskan
'Klask e neizh touez ar man.*

*An trouz brasañ a oa
Kan an tad-moualc'h
O kanañ touez ar c'hoad
Ha trouz ma botoù-koad.*

Simone ar Mogn
(10 a viz Du 1975)